

Asfiya ve evliya kime denir?

Batman'dan Abdullah Tunç: Risale-i Nur'da asfiyanın milyarlarla ifadesi ne anlama geliyor? Asfiya ve evliya kime denir?

Asfiya, safiyet kökünden gelen, takva ve kemalat sahibi, veraset-i nübüvvet sırrına ermiş, ilmî tetkikatıyla Hazret-i Peygamber'in (asm) sünnetini ve dinini ihya eden tahkik ehli âlimlere denmiştir. Tahkik ehli âlimleri ifade etmesi dolayısıyla genellikle "asfiya-i muhakkikin" olarak ikili kavram biçiminde kullanılmıştır.

Velâyet veya evliya kelimeleri ise ibadetiyle, zühtüyle, takvasıyla, salahatiyle Allah dostu olmuş, keşif ve keramet sahibi ve şuhud ehli mürşitleri ifade ediyor.

Evliya sadece kalp yoluyla gidenleri, asfiya ise akıl veya hem akıl, hem kalp yoluyla gidenleri ifade etmekle beraber, genellikle kimi evliya aynı zamanda asfiya, asfiya da aynı zamanda evliya olarak zuhur etmiştir.

Meselâ İmam-ı Gazali, İmam-ı Rabbani, Muhyiddin-i Arabî, Abdülkadir-i Geylanî gibi evliyalar aynı zamanda asfiya-i muhakkikindendirler.¹

Bediüzzaman evliya ile asfiya arasındaki farkı şöyle ifade ediyor: "Derece-i şuhud, derece-i iman-ı bilgaybdan çok aşağıdır."² Yani yalnız müşahedesine dayanan bazı ehl-i velâyetin ihatasız keşfiyatı, veraset-i nübüvvet sırrı taşıyan asfiya ve muhakkikinin doğrudan doğruya Kur'ân'a gaybî imana, yani safi, ihatalı, kapsamlı ve doğru biçimde iman ve İslâm hakikatlerine dair içtihatları seviyesine yetişemez. Evliya keşfiyatının, ezvak ve müşahedelerinin ve kerametlerinin tek ölçüsü kitap ve sünnettir ve asfiya-i muhakkikinin kitap ve sünnet ölçülerinde ortaya koydukları düsturlar ve esaslardır.

Dolayısıyla cadde-i kübra evliyanın yolu değil, asfiyanın yoludur. Evliya cadde-i kübrada gitmek için asfiyanın ortaya koyduğu düsturlara ve esaslara uymaya mecburdur. Başka bir ifadeyle evliya asfiyaya değil, asfiya evliyaya mihenktir.

İmam-ı Rabbani'nin tasnifiyle, asfiyanın makamı velayet-i kübra; mesleği ise, "verâset-i nübüvvet yoluyla tasavvuf berzahına girmeden, doğrudan doğruya hakikate yol açmaktır."³

Asfiyanın ve evliyanın sayısı

Asfiya ve evliya ile ilgili olarak temelde yukarıdaki ölçüleri verdikten sonra, sayı üzerinde yoğunlaşmaya aslında gerek yoktur. Her iki zümre de Peygamberlerden ve sahabelerden sonra gelen nuranî zincirin muhtelif halkalarını ihtiva eder.

Ebu Hanife, İmam-ı Mâlik, İmam-ı Şâfiî, İmam Ahmed ibni Hanbel gibi müçtehit imamlar ve bu imamların binlerle talebeleri asfiya ve muhakkik imamlardandır.

Risale-i Nur'da asfiya için sayı olarak bazen milyonlar⁴, bazen de milyarlar⁵ ifadesi kullanılır. Bazen enbiya için binler, evliya için milyonlar, asfiya için de milyarlar ifadesi kullanılıyor.⁶

Bu sayısal ifadelerin kesretten kinaye olduğunu söylemek mümkündür. Bu sayılara kemiyet açısından değil, keyfiyet açısından bakmak bizi daha isabetli sonuca götürür.

Keyfiyet açısından asfiya, evliyadan daha kapsamlı ve daha ihatalı bir mesleğe sahiptir. Tabiîlerini nazara aldığımızda asfiyanın etki alanı evliyadan daha çoktur. Meselâ şu an itibariyle iki milyara yakın Müslüman'ın hemen her biri bir müçtehit ve muhakkik asfiyanın mezhebindendirler. Oysa evliya bu kadar geniş ve zamanlar üstü bir etkiye sahip değildir.

Dipnotlar:

1- Sözler, s. 630.

2- Mektubat, s. 84.

3- Mektubat, s. 26.

4 - Şuâlar, s. 121.

5- Şuâlar, s. 179.

6- Mektubat, s. 48.